

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXVIII (22)

No. (Štev.) 28

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

10. julija 1969

SDO - SFZ

1949-1969-1989

Pred dvajsetimi leti so se dekleta fantje, ki so prišli iz italijanskih in avstrijskih taborišč, organizirali v Slovenski deklinški organizaciji (SDO) in v Slovenski fantovski zvezi (SFZ). Fantje in dekleta prvih pet do deset let so močno razlikujejo od današnjih v SDO in SFZ. In kakšna bo organizirana skupina slovenskih fantov in deklet, ki bodo leta 1989 pripravljali 40-letnico ustanovitve mladinskih organizacij v Argentini?

V prvi skupini je bilo opaziti močno, skoraj prijateljsko povezanost med člani. To je bila naravna posledica strnjene taboriščne življenja. Prve mesece in leta smo šli povsod vsi. Vsi na Belgrano, vsi na Victor Martínez, vsi v Don Bosco, vsi na Pristavo... Kamor je šel eden, tja so šli vsi. To se je kazalo tudi pri delu in organizacijskem življenju. Tisti, ki so izostajali, so bili izjeme. Mladina je povsod sodelovala. Pri odrskih, pevskih, športnih in drugih nastopih. V marsičem je bila to zlata doba mladinskih organizacij. Ali ni morda že v tem razlika z današnjim stanjem? Sedaj so včasih izjeme tisti, ki delajo, in večina tisti, ki gledajo. In koliko jih je, za katere niti ne vemo, da so mladi in na kakšen način so mladi?

Kljub temu delamo včasih krivico sami sebi in krivico križevemu potu, po katerem hodijo starši in skupne ustanove že dvajset let zato, da bi dali svojim fantom in dekletom tisti način življenja, ki so ga morali prekiniti v domovini. Krivico si delamo, kadar si oči, da se za mladino nič ne nadeja, ali premalo, ali da se dela brez načrta za naprej. To je krivičen in neločljiv odtok. Iz česa je zrasla današnja generacija? Ali bi si mogla sama ustvariti pogoje za slovensko življenje v tujem okolju? Ali se je versko in slovensko življenje skozi dvajset let ohranilo slučajno? Če ima vsak rojak v Velikem Buenos Airesu in v notranjosti možnost, da se versko in narodno ohranja, to ni slučaj, ampak je za načrtno ljubeznivo do slovenskega človeka rojeni sad. Koliko je bilo v dvajsetih letih načrtnih sej, načrtnih zborovanj, načrtnega izdajanja časopisov in knjig, koliko sobot načrtno slovenske šole, koliko je bilo po družinah načrtnega prizadevanja za čistost jezika in posredovanja vere. Koliko je bilo še drugega načrtnega dela. Da je bilo premalo? Da bi bilo lahko še več, še bolj načrtno, bolj uspešno? Jasno. Ali ni prav v tem veličina življenja, da moremo vedno še naprej rasti in se spopolnjevati? Samo tako se vedno bolj bližamo ne-nemnemu Ustvarjalcu.

A zato ne smemo podcenjevati dosežanjega posrednega dela za mladino. Sedaj bodo današnji fantje in dekleta komaj mogli prebrati visoke skladovnice verskega, kulturnega in informativnega bogastva, ki je zbrano v izdanih raznih organizacij in založb. Dalje je bilo v vseh letih toliko in toliko odrskih, pevskih in drugih nastopov, pri katerih so otroci in mladi dojemali živo govorno in zapeto slovensko besedo.

Poleg tega je mladinsko vprašanje le ena izmed kock v izseljenem mozaiku. Lahko, da je to središčna točka mozaika in najbolj boleča rana narodovega telesa, a ne edina. Nesamotno bi bilo, če bi vsi in vse moči posvetili samo mladini. Kdo bi skrbel za bolnike, za osamele, za otroke, za skupno življenje v celoti? Po drugi strani je skrb za vsestransko ohranjanje to najtežje in najrealnejše delo za mladino, da ima možnost vraščanja v čim širšem okviru skupnega življenja. V tem okviru bodo lažje delali med mladino vzgojeni, kulturni in športni izvedenci.

Kaj storiti? Storit pomeni enkratno dejanje, nekaj storim, naredim, napravim. Če kje, je pa prav pri mladinskem vprašanju bolj umesten glagol delati. Delo staršev, ustanov in mladine same, traja vse življenje njih in drugih. Resna priprava mladega človeka za trden vstop v samostojno življenje ne more temeljiti na vedno

VLADNA KRIZA V ITALIJI

Italija se nahaja v novi vladni krizi. Po šest mesecev trajajoči koalicijski med krščanskimi demokrati, socialisti in republikanci je krščansko-demokratski predsednik Mariano Rumor minulo soboto podal ostavko, ker se je socialistična stranka razcepila in tako spreminila dosedanje vladno večino v parlamentu v manjšino.

Seja vlade, na kateri so ministri sklenili odstop, je trajala kratkih deset minut. Rumor je predložil ostavko državnemu predsedniku socialistu Saragatu, ki je zahteval od Rumorja, da naj začne takoj s posveti za sestavo nove vlade. Rumor je sklenil, da bo začel s posveti šele v torek, da bo imeli vodje posameznih strank čas za premislek.

Politični opazovalci menijo, da bi bila ena od rešitev krize, da bi krščanski demokrati poskušali sestaviti novo vladno samo iz svoje manjšinske demokratske stranke, da pa bi istočasno dobili zagotovilo podpore v parlamentu od socialistov in republikancev. Če se Rumorju ne bo posrečilo sestaviti vlade, ki bi imela zadostno oporo v parlamentu, bo vsekakor moral državni predsednik Saragat oklicati nove volitve. Zadnje splošne volitve v Italiji so bile meseca maja lanskega leta.

Sredinski socialisti so organizirali

svojo stranko — Unitaristično socialistično stranko — na sestanku v eni izmed starih rimskih palač iz 17. stoletja, kateri je takrat živel papež Urban VIII., ko je bil še kardinal.

Strankin stari vodja Pietro Nenni je na sestanku zamen poskušal ohraniti enotnost socialistov. Sredinski del strankinih pristašev je odšel z zasedanja vsled spora glede odnosa socialistične stranke s komunisti. Nenni se je namreč hotel nasloniti bolj na komuniste proti krščanskim demokratom.

Hudo notranjo krizo doživlja tudi italijanska krščansko-demokratska stranka, v kateri levčarski elementi grozijo z izstopom in formacijo nove stranke. Zato je strankino vodstvo pohitelo s sklicanjem strankinega zborovanja za minulo sredo, dva tedna prej, kakor je bilo predvideno, da bi pravočasno uredili svoj notranji položaj. Na zborovanju namerava stranka izvoliti novega glavnega tajnika in novo vodstvo. Stranka je že pretekli teden imela štiridnevno zborovanje, na katerem so poskušali ostvariti enotnost, pa se je kongres končal brez zadevnega uspeha.

Edina stranka, ki trenutno v Italiji ostaja enotna, je komunistična in zato v zvezi s socialisti nevarna za nadaljnji demokratski razvoj italijanskega političnega življenja.

Zborovanje „nevezanih“ v Beogradu

Jugoslovanski komunistični diktator Tito je poleg svetovnega komunističnega zborovanja, ki se je nedavno na pobudo sovjetske komunistične partije vršil v Moskvi pod njenim vodstvom, hotel imeti tudi v Beogradu veliko mednarodno zborovanje. Zato se je s svojimi partijskimi sodelavci odločil, da bo, kljub velikim stroškom, ki gredo na račun jugoslovanske komunistične partije in s tem na račun jugoslovanske države, se pravi, nekomunistične večine jugoslovanskih narodov, sklical v Beograd zasedanje tkim. nevezanih držav. Teh je, tako menijo v Beogradu, 57, vključno Jugoslavija.

Iz Beograda so razposlali na vse strani vabila in dobili pozitivne odgovore od 47 držav. Tako je objavil v

jugoslovanskem komunističnem parlamentu sedanjí Titov zunanji minister Mirko Tepavac. Negativno, se pravi da se zborovanja ne bodo udeležile, so odgovorile Kuba, Dahomey, Finska in Mehika. Odgovor ne za ne proti pa sploh niso poslale Saudijeva Arabija, Alžir, Liberijska, Malawi in Togo.

Svetovni kongres tkim. nevezanih držav naj bi se v Beogradu začel 8. t. m. Titov nameh je pomagati svetovnemu komunističnemu gibanju, čeprav deljenemu v sebi, k nadaljnjemu osvajanju sveta, s sejanjem politične zmede in negotovosti v že itak v vseh ozirih razrvano človeško družbo.

Svetovne agencije nepravilno označujejo to zborovanje kot zborovanje „nevtralec“.

Nezaupanja v Parizu

Na pariški mirovni konferenci za Vietnam je minuli teden prišlo do vidnih različnih pogledov na položaj v Vietnamu. Poročilo južnovietnamskega delegata Lama se je močno razlikovalo od poročila severnoameriškega zunanjega ministra Rogersa, ki jih je dal glede razmer v Južnem Vietnamu.

Lam je izjavil, da Severni Vietnam in Viecong nista zmanjšala vojaških operacij v Južnem Vietnamu. Obtožil je oba nasprotnika, da se infiltracija vojaštva in orožja nadaljuje „s tako hitrostjo, če ne večjo, kakor so to komunisti delali v najhujših dneh vojne.“

Ta Lamova izjava je bila v nasprotju z izjavo ameriškega zunanjega ministra Rogersa, ki je minuli teden izjavil, da je Vietcong v zadnjih dneh skoro ustavil infiltracijo in da so se vojaške operacije komunistov skčrle skoraj na nič.

zadnjih svetovnih mladinskih senzacijah. Sandro, Adamo, Pavone, Palito in drugi predstavniki skoraj vsako leto novega vala so kakor zvezde repatice ali utrinki. Zasvetijo za eno ali dve leti in ugasnejo pod pljuskanjem že naslednjega novega vala. Starši, vera, vzgoja, življenja vredni ideali pa so kakor zvezde stalnice, ki nam bodo svetile vse življenje.

In to želimo letošnjima SDO in SFZ ob dvajsetletnici. Da bi si — kljub mogočim pomanjkljivostim skupnosti pri konkretnem reševanju mladinskih želj — v zadnjih letih — hoteli privzeti od starejših nepremakljivo versko in izseljenško miselnost. Ta je bila podlaga našega življenja doslej in mora biti še naprej. Dragi fantje in dekleta! Vaš mladostni ogenj ne sme ugasniti v prihodnjih dvajsetih letih! Vaše sedanje zahteve in želje za popolnejše delo za mladino so samo do-

brodščlo znamenje mladega vrenja in rasti. Z močno voljo izpopolnite z lastnimi izkušnjami in delom vzgojo, ki so vam jo z največjo ljubeznijo hoteli dati starši in posredno vsaki javni delavec na en ali drug način, celo vsak zaveden rojak s svojim zgledom. Vsi ti skupaj so vam omogočali slovensko življenje v drugorodnem okolju. Kot so sedaj srečni vaši starši, tako in še bolj boste srečni vi čez dvajset let, če boste hoteli in dosegli to, kar danes sebi želite. Bolj srečni boste zato, ker vas čaka še težje in še bolj načrtno delo za mladino. Svojim otrokom, pa nečakom in nečakinjam že sedaj začnite pripravljati še bolj slovesno in še bolj osrečujoče praznovanje 40-letnice SDO in SFZ v Argentini. Ta bo leta 1989! Bog vas podpiraj pri tem težkem, a izvedljivem načrtu!

J. Re.

Celebración del 9. de Julio

Nuevamente en este año, como lo viene haciendo desde aquel lejano 1916, la nación toda ha celebrado con júbilo la fecha patria de la independencia. Gobierno, Fuerzas Armadas y pueblo se han unido, para rendir emocionado homenaje a quienes con su afán y sacrificio lograron hacer grande a la Patria.

Pero la celebración tiene este año un matiz especial. El país se encuentra en una encrucijada. Debemos elegir el camino de la grandeza nacional, de la paz y el orden, del trabajo y el progreso.

El ejemplo de nuestros próceres, grandes en la gesta de Julio, debe ser para nosotros la luz, que ilumine nuestra meta. Hacia ella debemos avanzar!

Praznovanje 9. julija

Znova je letos, kot vsako leto od tistega daljnega devetega julija, ves narod veselo slavil narodni praznik neodvisnosti. Vlada, oborožene sile in ljudstvo so se združili v počastitvi tistih, ki so s svojimi napori in žrtvami naredili domovino veliko.

A letos ima praznovanje neki poseben prizvok. Država je na razpotju. Moramo izbrati pot narodne veličine, pot miru in reda, pot dela in napredka.

Zgled naših velikih mož, gigantskih v julijski gesti, mora biti za nas luč, ki obseva naš cilj. Proti njemu moramo iti!

komunistom, da njihova zahteva po spremembi vlade v Saigonu pred sklenitvijo pravega miru v Vietnamu „ne vodi v produktivne razgovore.“

Hanojski delegat Lau je obtožil Lodgea, da v svojih mirovnih predlogih ZDA niso „odstopile niti za ped“ od svojega „trdovratnega stališča“, da koalicijska vlada ni rešitev vietnamskega problema.

Lodge je ponovno izjavil, da boljše mirovnega predloga, kakor je umik 25.000 ameriških vojakov iz Vietnamu, ZDA pač niso mogle dati.

Tudi to Lodgovo izjavo je komunistični delegat Binh zavrnil z izjavo, da je „ameriški predlog o umiku 25.000 vojakov iz Vietnamu namenjen zavajanju svetovnega javnega mnenja.“

I Z T E D N A V T E D E N

Izrael in Arabci so imeli pretekli teden vrsto medsebojnih vojaških in letalskih spopadov vzdolž suezkega prekopa in na drugih skupnih mejah. Egipt je dobil nove količine težkega orožja iz Sovjetske zveze, izraelski vojaški poveljnik gen. Dayan pa je izjavil, da so se Arabci, kakor kaže, odločili za „izčrpanje Izraela s sporadičnimi vojaškimi akcijami.“ Dayan zato meni, da bo Izrael v danem trenutku spet prisiljen odločno udariti po svojih nasprotnikih.

Vatikanska anketa, ki je bila nedavno zaključena, dokazuje, da se manj kot dva odstotka duhovnikov pogteguje za odpravo celibata. Vatikanski krogi ugotavljajo, da je komaj 7137 duhovnikov v zadnjih šestih letih prosilo za dovoljenje za zakon in da to vprašanje v resnici dobiva širok obseg vsled nekritičnega ali zlonamernega pisanja svetovnega tiska.

Čangkajskovi komandosi so prejšnji teden potopili tri komunistične kitajsko ladje ob kitajski obali. Ta vojaška akcija je izzvala v Washingtonu različne komentarje, med njimi tudi, da Formoza ni o tem prej obvestila ameriške vlade in da zato Washington ni odgovoren za akcijo.

V Španiji je vlada dovolila „obstoje političnih združenj“, ki pa bodo organizirana znotraj (vladajočega) Francovega Narodnega gibanja“ ter jih bo le-to tudi kontroliralo. Politične svobode v Španiji s tem še ni, ker bo odslej naprej notranjepolitični ustroj v Španiji podoben ustroju v Titovi Jugoslaviji, kjer partija „dovoljuje znotraj Socialistične zveze delovnega ljudstva“ organiziranje prebivalstva za posamezne družbene nastope, ki pa seveda ne smejo imeti političnega značaja. Gre jim le za to, da bi prebivalstvo pomagalo komunistični sistem zboljšati, ne pa ga spreminjati.

Dr. Gustav Heinemann je postal pretekli teden tretji zahodnonemški državni predsednik. Prišel je na skupnem zasedanju bonnskega parlamenta. Heinemann je star 69 let. Dosedanji zahodnonemški predsednik, 74 letni Lübke je bil na tem mestu deset let.

Pedro Medina Silva, venezuelski gverilski poveljnik, se je minuli teden predal venezuelski policiji. Pred kratkim je ušel iz zaporov, vendar se je znova predal, naslanjajoč se na amnestijo, ki jo je venezuelski predsednik Caldera proglasil za politične nasprotnike.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Znanilci socialnega časa

V sredo 2. t. m. se je sestala vlada na štiriurno zasedanje. Ob koncu je drž. tajnik za informacije in turizem polkovnik Prémoli izjavil, da so se preučevali razni ukrepi za uvedbo sprememb, ki jih zahteva nova „socialna doba“ Argentinske revolucije. V zvezi s tem je tudi izjavil, da se bo nova socialna politika izvajala tako, da ne bo bremenila ali zavirala protinflacionarnih načrtov in ukrepov.

Dva dni nato, v petek 4., je vlada buenosaireske province objavila, da bo povišala plače vsemu uradništvu, vključno učitelstvu. Ta povišica da teče od prvega januarja tega leta. Višino dodatkov in ostale podrobnosti da bodo še objavili čim prej.

V soboto 5. t. m. je prevzel svoj položaj novi kordobski guverner comodoro Huerta. Pri slavnosti je bil navzoč tudi notranji minister gen. Imaz. Guverner Huerta je v naslovnem govoru izrazil, da je njegovo „geslo pravica“ in njegov cilj „delo“. Takoj nato je napovedal pričetek socialnega časa v provinci. „Pričetek socialnega časa, ki ga je napovedal gospod državni predsednik, ni le izraz, je skupek izvajanj,

ki jih je treba izpeljati v skladu med vsemi sektorji prebivalstva in vlado.“ Nato je še pozival razne družbene plasti na iskren in plodonosen dialog.

Končno je sam predsednik gen. Onganía v ponedeljek 7., na „tovariški večerji oboroženih sil“ naznanil, da ni več nevarnosti, da bi socialni program vlade povzročil val inflacije. Zato bodo ta program začeli kmalu izvajati.

Opazovalci smatrajo te dogodke kot znanilce nove dobe vladnega delovanja. Socialna doba, prepotrebna v današnjih položajih, se mora izvesti čim prej. Nekateri smatrajo, da bo le tako vlada lahko izpolnila vsaj delne obljube razvoja in socialnih pravic. Sedaj nestrpno pričakujejo novih „lastov“ — znanilk socialnega časa.

V Argentini je na obisku perurjski ministrski predsednik, gen. Ernesto Montagne Sánchez. Sestal se je z raznimi vladnimi osebnostmi in tudi s predsednikom države, generalom Onganijem.

Po mnogih letih je v mestu Mendoza zopet snežilo, in sicer v jutru 7. julija. Prav tako je oster val mraza preplaval vso državo. Na Puente del Inca (tudi Mendoza) je bila ta dan izredno nizka temperatura — 15 C.

ŽENA IN NJEN SVET

Anica Kralj

Ustanovila se je ženska zveza

Svoj sedež ima v Slovenski hiši na Ramón Falcónu 4158. Vsak zadnji četrtak v mesecu se vršijo tam predavanja, katerim sledi razgovor vseh navzočih. Tudi skupni prigrizek ne manjka.

Ženska zveza se je pripravljala dve leti. Letos, v juniju, je z občinam zborom stopila kot ustanovljena organizacija na plan. Ustanovitev ni bila lahka stvar, saj je težko prepričati vse žene, kako nam je taka ustanova potrebna in za vso našo skupnost koristna. Gospa ustanoviteljica pa se trudi, ni ustrašila. Pridružilo se ji je takoj v začetku več pomočnic — in stvar je stekla.

Se v pripravi je ženska zveza že storila mnogo dobrega, rešila že več problemov v naši skupnosti. Vsak dan se ponavljajo novi, mnogi so taki, katere bi le združene žene lažje rešile. Do sedaj so pokazale silno veliko do-

bro volje, veliko krščansko ljubezen, veliko požrtvovalnost in delavnost. Žena sama ima korist, da se zbira. Stik nas vedno tesneje povezuje, predavanja nas izobrazujejo, razgovori nam razjasnjujejo pojme, kar je v današnjih časih za ženo zelo potrebno. Rasti moramo. Ženska zveza želi, da bi možje to razumeli in jo moralno podpirali. Mož in družina bosta imela le korist od tega, če se bo žena udeleževala naših sestankov.

Če smo združene, v družbi nekaj pomenimo. Če skupnost ali pa tudi posameznik želi kaj od žena, se lahko obrne na žensko zvezo, in ta s pomočjo svojih članic stvar uredi. Če pa smo vsaka sama zase, kam naj se obrnejo?

Povabljeni so prav prisrčno vse katoliško misleče žene, matere in vzgojiteljice, ki še niso prišle zraven, pričale se bodo, kako dobra je ta ustanova. Bog je podpiraj!

L. F.

Kadar bi ožja domovina želela naše vrnitve...

V našem listu smo že pisali, da obhajajo letos slovenske usmiljenke 50-letnico obstoja svoje družbe. To obletnico so slovesno obhajale 19. maja, ko so v Beogradu priredile slavnostno akademijo. Ob tej priložnosti je bil prisoten vrhovni predstojnik Vincencijevih družb iz Rima, Jakob Richardson, generalni asistent, ter tudi apostolski delegat msgr. Mario Cagna.

Proslava je sestajala iz dveh delov. V prvem je podpravnatelj družbe J. Devetak orisal petdesetletno zgodovino, v drugem delu pa so novinke in pestulantke v šestih simboličnih slikah prikazale delo usmiljenih sester.

Usmiljene sestre so se pravzaprav pojavile na slovenskem že leta 1852. V naši domovini so našle plodovita tla, ter je družba rasla tako v važnosti dela in poslanstva, kot v številu sester. Vendar je bila šele leta 1919 uradno proglašena jugoslovanska provinca s sedežem v Ljubljani. Že leta 1920 pa je prvih šest sester odšlo v Beograd, nato pa še v Skopje in Kosmet. Družbi so se odpirala nova obzorja tudi na ekumenskem polju, saj je njihovo delo med pravoslavimi in muslimani rodilo obile sadove. Bile so najuspešnejše ekumenske delavke.

Tudi misijonsko delo družbe je cvetelo. Sestre so odhajale na Kitajsko, v Južno Ameriko (zlasti Čile) ter v Carigrad. Tudi na tem področju so mnogo storile za širjenje božjega kraljestva.

Potek njihovega dela je pretrgala

druga svetovna vojna. Okupacija je provincijo razsekala na pet delov. Osrednjo hišo v Ratečah je zasedel nemški okupator in sestre odpeljal v Gradec.

Po vojni so se sestre z novimi močmi vrgle v delo, a kmalu so se pojavile nove ovire, to pot od komunističnih oblasti. Pritisk na družbo se je povečal, ter končno pripeljal do žalostnega konca. Režim ni upošteval dela, ki so ga opravljale sestre po bolnišnicah, ni mu bilo mar, da bo ostalo samih nešteto trepetih in zapuščenih, vsa ljubezen in požrtvovalnost mu ni nič pomenila. 8. marca 1948 so bile odslovljene sestre iz vseh bolnišnic v Sloveniji. Znašle so se brez vsega na ulici. Ko je bil v maju istega leta nacionaliziran še Marijin dom, so iz Ljubljane izginili poslednji koreti.

A družba ni zamrla. Kar je hotelo uničiti sovraštvo slovenskih komunistov, to je našlo pribežališče med pravoslavimi in muslimani. Sestre so se ponovno vrgle v delo na raznih postojankah v Srbiji in Makedoniji. Ko so leta 1954 znova odprle semenišče, to pot na Čukarici v Beogradu, se je tja preselilo tudi predstojništvo.

V Beogradu je bila tudi slovesnost, s katero so proslavile petdeset let dela, molitve, nege bolnikov, poučevanja krščanskega nauka; vse to v luči vere in v žarom ljubezni. Ob tej priliki je vizitatorica usmiljenk, s. Justa Slana dala za slovensko katoliško javnost izjavo, ki jo dobesedno ponatiskujemo: „Ne pozabljamo, da je bila naša

Nova verska revija

V Ljubljani je začela izhajati nova verska revija in sicer pod naslovom: „2000 — Revija za krščanstvo in kulturo“, katere glavni urednik je P. Kovačič. Revija naj bi skušala v pokoncilski dobi iskati pot k bolj pristnemu in modernemu verskemu izživiljanju, saj pravi uredništvo v uvodu: „Kaoitično prepletanje idejnih tokov zadnjih desetletij... je povod odločitve, da, prosti kakršnekoli ideologije, uradnosti, modnih filozofij, skušamo poseči v današnje duhovno dogajanje... Morada je zadnji povod za revijo, ki nastaja, prav želja po novem, pristnejšem izrazu človekovega religioznega snovanja; želja po soočanju z vso zapletenostjo vprašanja religije in ateizma. Okvir, ki nam ga nudijo ustaljene verske norme, v današnjih miselnih tokovih, odgovorjuje; tako ostajamo goli in brez moči, prepričani tveganju, novemu iskanju... Naša pot bo takšna, kakršno nam bo narokovalo življenje z vsvojo vprašljivostjo in nerazrešljivostjo.“

Poleg urednika Kovačiča pišejo v tej številki še literat Ivan Mrak in razni zlasti mlajši sodelavci. Prva številka prinaša tudi prevod daljšega spisa o. P. Teilharda de Chardina („Duh zemlje“) in odstavek iz holandskega katekizma. Ob tem pravi A. Strle v Družini (XVIII — 11. str. 11): „Ne napravljajmo proti volji Chardina iz njega samega malika, kakor da bi samo iz njegovih spisov bilo mogoče zgraditi našemu času res kaj bolj ustrezno filozofijo.“

Na istem mestu piše Strle ob članku „Preraščanje razpetosti“: „Članek je posejan z dokaj tveganimi mislimi. Ne verjamem, da je prav, če kristjan brez pomislekov postavi 'dogme' poleg 'navlake mitov, tabujev in predsodkov.'“ Opozarja tudi, da je v novi reviji vse „polno učenih besed, nabranih iz eksistencialističnih filozofij (ne iz

provinca ustanovljena v Ljubljani in da je bil tam njen prvi sedež. Tudi danes je naša provinca predvsem slovenska, zato naj se naš slovenska dekleta ne bojijo.

Hvaležne smo Bogu za vse križe in težave, ki smo jih preživeli. Zdaj je naš sedež v Beogradu. Tudi to gledamo kot del božjih načrtov.

Kadar bi ožja domovina želela naše vrnitve, se bomo rade odzvale, čeprav nočemo zapustiti tistih naših bratov, ki so nas sprejeli v najtežji uri.“

Ob petdesetletnici gledajo sestre v bodočnost z zaupanjem. Kljub težkim razmeram (zaprete postojanke, 67 sester mora še vedno živeti izven družbe) še vedno pričakujejo boljše bodočnosti, ko bodo lahko zopet tudi v Sloveniji, razdaile svojo ljubezen do bolnih in zapuščenih.

gov umetniški izraz. Ta proces moremo nasledovati od prvih pojavov človeka na zemlji skozi vse vekove do danes. Kjerkoli zadenemo ob človeške sledove, povsod se nam prikažejo obenem tudi spomini njegovega umetniškega udejstvovanja. Že v davnih časih, ko je bil človek v najhujših bojih z naravnimi silami, ko se je moral skrivati v podzemskih jamah, že takrat se je umetniško udeleževal. Tako je šlo od nekdaj dalje do danes. Kadar pa je začela umetnost pešati, je bil ta pojav znamenje, da gre življenje tistega naroda navzdol. Pa narodi se plode drug ob drugem. Kakor rečeno, čim močnejše, samostojnejše je življenje naroda, tem močnejša, samostojnejša in značilnejša je njegova umetnost in tem močnejši je njegov vpliv na druge. Majhni, odvisni narodi sprejemajo brez pomisleka produkcijo duhovnosti od svojih močnejših gospodarjev.

Tako se je dolgo godilo tudi z nami Slovenci. Prevzemali smo duševne produkte, ki so nam jih dajali močnejši sosedje Italijani in zlasti Nemci. Šele ko smo se začeli narodno prebujati in zavedati, se je začela razvijati tudi naša umetnost in dobivati svoj značaj. To se je dogajalo proti koncu 19. stoletja. Že na prvi slovenski umetnostni razstavi v Ljubljani leta 1900, še odločneje pa se je pokazalo to dejstvo na razstavi kluba „Sava“ na Dunaju leta 1904, kar so ugotovile tudi dunajse kritike. Kam pa nas ženejo viharji sodobnega življenja? Mnogo je odvisno od dogodkov, ki potekajo okrog nas, še več pa od nas samih. Če smo vredni in hočemo živeti, bomo živeli in z nami bo živela tudi naša umetnost, v nasprotjem primeru pa naj se nas Bog usmili.“

Kdor ve, pa ne ve, da ve, ta spi; zbudi ga! Kdor ne ve, pa ve, da ne ve, je ponižen; uči ga! Kdor ne ve, pa ne ve, da ne ve, je bedak; beži pred njim! Kdor ve, pa ve, da ve, je modrec; pojdi za njim!

Arabski pregovor

prve roke) ob katerih dostikrat pri najbližji volji ne vemo kaj početi.“

V istem članku (spisal ga je Kovačič) je zelo dvomljiv stavek: „Teološka snovanja religij in filozofij, predvsem Aristotela-Tomaževa (!), ki nam je ustvarila ta oklepajoči sistemi predstav, gledamo čisto v drugi luči, povsem demitizirano.“ Ob tem Strle avtorju svetuje, naj bere dela francoskega misleca Tresmontana, ali pa Rahnerja... ter se sprašuje: „Ali bo morda pameten glasbenik očital kakemu Bachu ali Beethovnu, da sta vsa lepota 'uklenila v neznošen sistem' melodij? Ali je kaká zelo povprečna jazzova glasba, ki ji pri najboljši volji ne moreš ugotoviti sistema, večja umetnina, kakor pa so skladbe največjih klasikov.“

Nasprotno članki v reviji izzvene kritično, včasih celo v kritiki proti avtoriteti hierarhije. Ob tem Strle omenja razne osebnosti v zgodovini Cerkev, ki so „reformo najprej in v prvi vrsti izvedli pri sebi; in sicer res po evangeliju in ne po receptih modnih miselnih tokov. Samo zaletavati se z bolj ali manj nejasnimi pozivi in namigi na „one zgoraj“ je res vprašljivo delo. Kakor da nismo mi 'spodaj' tudi Cerkev, poklicana vsaki dan znova k prenavljanju, in sicer najprej k prenovitvi samega sebe po evangeliju, in ne po filozofiji, ki bo čez kakih deset let že v zatonu.“

Tako o novi reviji in njenem pisanju meni v Družini A. Strle. Vsekakor bo treba počakati novih števk za izrek dokončnega mnenja o tej, v slovenski Cerkví novi struji. Pričakujemo jih v upanju, da ne bodo izraz modnih sunkov dvomljivih filozofij (ki so v nekaterih deželah že zaostale), temveč le iskanje pristnega izraza novega krščanstva.

Prof. dr. Anton Slodnjak 70 letnik

Gotovo spada dr. Anton Slodnjak, ki je bil rojen 13. junija 1899 v Bodkovcih v Slovenskih goricah, med najmarkantnejše osebnosti v sedanjem znanstvenem in kulturnem življenju med Slovenci. Četudi je začel študirati v Zagrebu agronomijo se je pod vplivom prof. Prijatelja v času porajajoče se nove države obrnil k slavistiki. Pred javnost je stopil po doktoratu leta 1925 in po povratku slavističnih študij na Poljskem. V slovenski književnosti se je ukvarjal s prevajanjem, kritiko, spremljanjem literarnih pojavov, s komentiranjem slovenskih pisateljev ter s prirovnostvom, dokler se po drugi svetovni vojni ni posvetil popolnoma literarni zgodovini. Njegovo udejstvovanje v slovenski književnosti je tako obširno, da zahteva posebno razpravo. Pregled njegovega dela namreč šteje več kot 300 bibliografskih enot, med njimi vrsto zajetnih knjig.

Poglavje zase je Slodnjakovo pedagoško delo. Osemnajst let je poučeval na zagrebški univerzi, 9 let na ljubljanski univerzi in 4 leta je gostoval na nekdanji trgovski akademiji, 3 leta kot predavatelj na Goethejevi univerzi v Frankfurtu ob Mainu.

Prav za svojo 70-letnico je prof. dr. Anton Slodnjak na povabilo nemških univerzitetnih krogov predaval po raznih mestih zahodne Nemčije o sodobnih jugoslovanskih literaturah.

PRVI SLOVENSKI FILMSKI AMATER

Prvi filmski amater med Slovenci je bil dr. Grossman Karel, kateremu so 8. junija odkrili spominsko ploščo v Ljutomeru, njegovem rojstnem kraju. Študiral je v Gradcu in leta 1901 odprl samostojno odvetniško pisarno v Ljutomeru, kjer je umrl leta 1929. Bil je zaveden Slovenec. Leta 1905 je v Dresdenu kupil filmsko kamero, ki so bile tedaj še zelo primitivne. Ohranilo se je nekaj njegovih prvih filmov. Najbolj značilna sta „Sejem v Ljutomeru“ in „Odhod od maše v Ljutomeru“. Dolga sta nekaj nad 18 oziroma 7 metrov in sta posneta na ozki 17,5 mm trak. Med dr. Grossmanovo zapuščino so našli tudi fotografski posnetek, ki prikazuje pretep med ljutomerskimi fanti in Nemci iz leta 1903, ko so Nemci hoteli dokazati, da je mesto Ljutomer nemško. Rad je predaval in predavanja spremljal z diapozitivi. Bil je pionir filma med Slovenci.

Nekoristno ministriranje

Slovenski problem moramo gledati v vsej njegovi celovitosti. Zato politični emigranti ne zasledujemo le življenje v izseljenstvu, nimamo stalno obrnjenih oči le v domovino, ampak z vso skrbjo in zanimanjem sledimo naporem naših narodnih manjšin. Te živijo v bistveno drugačnih okolnostih kot izseljenci: so na slovenski zemlji, ki je priključena tujim državam, v katerih se morajo stalno boriti za svoje najosnovnejše narodne pravice. Njihov boj terja pomoč matične države. Ta pa je na nesrečo vladana po komunistih, kar stališče slovenskih narodnih manjšin še bolj otežuje. Da pa je naslon na matično domovino nujen je dr. Inzko, prejšnji predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev v Našem tedniku št. 37 leta 1966 utemeljil tako:

„Smo kot manjšina živ del matičnega naroda, ki mu pripadajo vsi Slovenci. Kulturno moremo črpati svoje sile le iz celotnega narodnega debela, katerega korenine segajo prek avstrijsko-jugoslovanske meje v osrčje Slovenije, v Ljubljano, z najpomembnejšimi kulturnimi ustanovami. Čutimo se duhovno povezane s Slovenijo kot kulturno celoto in v tem pogledu za naš koroške Slovence ni in ne more biti nobenih meja. To je bil tudi vzrok, da smo se koroški Slovenci ne glede na sedanjo politično ureditev Jugoslavije odzvali, ko so bili zato dani pogoji povabilu slovenske vlade.“

Pri tem stališču so se pa tedaj katoliško usmerjeni jasno zavedali, da kljub oficialnim kontaktom s Slovenijo ne smejo nikdar spustiti izpred oči da gre v primeru Jugoslavije za državo s komunističnim režimom. To dejstvo so komplicirale tudi razne druge okolnosti: odprti meje je dajalo možnost, da politične razmere v domovini vplivajo na zamejstvo, pri čemer ni bilo prezreti, da je avstrijska večina na Koroškem socialistična in da komunistični režim v Sloveniji podpira predvsem slovensko levico na Koroškem.

V zadnjem času pa je bilo opaziti, da je včasih tudi pri katoliško usmerjenih Slovencih na Koroškem pod vplivom mlajših začela prevladovati miselnost, da naj bi bili izločeni ali vsaj zabrisani pri narodnostnem delu vsi ideološki momenti. To stališče je sicer idealno in teoretično lepo. Toda tisti, ki ga zagovarjajo, se ne zavedajo, da imajo opraviti v Sloveniji s komunisti, katerim je na lestvici vrednot pred narodnostjo še več stvari, predvsem interesi partije.

Ko smo politični izseljenci z vso skrbjo in ljubeznijo zasledovali napore slovenske narodne manjšine na Koroškem, se nismo mogli otrestiti skrbi da bodo predvsem katoliško usmerjeni Slovenci doživeli razočaranje in da jim globoki, velikokrat pregloboki pokloni pred komunističnimi oblastniki ne bodo prinesli tega kar so pričakovali. Tudi bojazen teh Slovencev na Koroškem, da ne bi storili ali zapisali ničesar, kar ne bi bilo po godu slovenskim komunistom, je bila že tolikšna, da je postajala nerazumljiva.

Kot smo v Svobodni Sloveniji že poročali, je razočaranje prišlo ob zadnjem obisku predsednika Staneta Kavčiča iz Ljubljane. Stane Kavčič je šel mimo interesov slovenske narodne manjšine na Koroškem, ko se je pridružil avstrijskim socialistom in „Kärntner Heimatdienstu“ v vprašanju, kdo je na Koroškem Slovenec. Osvojil je „priznavalno načelo“, ki ga pa koroški Slovenci odklanjajo kot nesprejemljivo.

Goriški Katoliški glas je v tej zvezi naslovil na „Narodni svet Koroških Slovencev“ v št. 24 tole opozorilo: „Morda bo novo vodstvo Narodnega sveta vendar enkrat spoznalo, da 'ministriranje' komunistom koroškim Slovencev prav nič ne koristi in da so Kavčič in njegovi slej ko prej v prvi vrsti komunisti, katerim je narodnost deseta briga, manjšina pa kvečjemu drobšč za barantanje.“

K temu bi dodali le to: Kdor hoče — ali mora kak problem reševati skupno s komunisti, naj se naprej dobro zaveda, kaj so komunisti. Na to sta opozorila tudi Josip Vidmar v Gorici, sedaj pa na Koroškem še Stane Kavčič.

M. S.

Ob 100 letnici rojstva Riharda Jakopiča

Letos obhajamo Slovenci 100-letnico rojstva Riharda Jakopiča, ki je bil gotovo ena najmarkantnejših osebnosti med slovenskimi slikarji. Ustvarjal je mojstrovine, s katerimi je kot najizrazitejši slovenski impresionist dosegel vrhove slovenske ustvarjalnosti. Podatki o tem umetniku so v kratkem tate:

Rihard Jakopič se je rodil v Ljubljani leta 1869, kjer je tudi umrl v 74. letu starosti. Študiral je na Dunaju, v Monakovem in Pragi. Delal je v Ažbetovi šoli, kjer je slikal z Veselom in Jamo. Leta 1904 je ustanovil klub „Sava“. Živel je več let v Škofji Loki, dokler se ni preselil v Ljubljano, kjer je l. 1908 sezidal razstveni paviljon.

Od naturalističnega impresionizma se je spremenil v resničnostni smer s poudarjanjem notranje važnosti predmeta. Končal je kot barvni ekspresionist, ki je s poetskim realizmom svojih zadnjih let dosegel monumentalnost. Jakopič se je približal idealu „absolutnega slikarstva“, približal domišljeni resničnosti barvne simbolike, tako, da postane slika „koloristična interpretacija duhovnega značaja naslikanega predmeta“ (Stelč, Slovenski impresionisti, Mod. galerija 1949).

Slikal je oljne krajine, figuralne skupine, prizore z dela na polju in intimne družinske scene, portrete in globoko občutna cvetlična tihotičja. Stalno se ponavljajo mnogi motivi: Breze, Kamnitnik, Križanke, Gabri, Sipina, Sava kot varianta v raznih osvetljavah, letnih in dnevnih časih. Poslikal je tudi veže stanovanjske hiše Meksika.

Kot idejni vodja novega rodu je pomagal impresionizmu do zmage in s tem zavestno ustvarjal temelj slovenski narodni umetnosti in jo dvigal na evropsko raven, kar so po znamenitih razstavah na Dunaju, v Beogradu, Varšavi, Londonu in drugod priznali najprej tujci, nato pa domovina. Velik

ke zasluge ima kot organizator umetnikov, zlasti kot podpornik mladih. Spisal je tudi zanimive leposlovne dragocene spomine: Stara Loka, Alkoholik, Zeleni pajčolan, Spomini, Sestri, Žena med gabri, Neznanka, Slepci.

Kako je ta mož gledal na umetnost in posebej na slovensko umetnost nam odkrivata dve njegovi izjavi, ki jih je dal leta 1938 ob priliki esperantskega kongresa v Ljubljani, esperantistu in resniku Damjanu Vaheni. V slovensščini sta bili letos prvič objavljene.

Na vprašanje, kaj misli o umetnosti, je Jakopič odgovoril:

„Umetnost je naimogočnejši izraz človeške duševnosti, je hrepenenje po lepoti, resnici, ljubezni, radosti, harmoniji življenja. Kratko povedano: umetnost je materializacija duhovnih doživetij in spoznanj v nekih človeških čutom sprejemljivih oblikah. Umetnost je v človeškem življenju nujna potreba. Brez nje je človek žival, uboga pozabljen žival, je kakor orel s pristrženimi peruti. Umetnost je življenje poudarjajoča in ustvarjajoča moč. Umetnik, ki se zaveda svoje misije in pošteno izpolnjuje svoj poklic, je prijatelj človeštva, zakaj on potrjuje in povišuje življenje. Oni pa, ki s svojim delom zanikujejo in ponižujejo življenje in imenujejo to umetnost, sodelujejo na propadu človeštva.“

Na vprašanje, kako gleda na slovensko umetnost, je Rihard Jakopič odgovoril:

„Kakršen je narod, takšna je njegova umetnost. Čim večja je življenjska volja naroda, tem močnejši je nje-

Novice iz Slovenije

Razstavo cvetic so odprli 14. junija v Mariboru v okviru 2. mednarodnega sejma. Pripravilo jo je društvo gojiteljev cvetic v Mariboru. Na razstavi je poleg raznega cvetja okoli 5.000 različnih rastlin. Poleg Jugoslovancev sodelujejo tudi avstrijski gojitelji cvetic. Mednarodna žirija je podelila 21 častnih, zlatih, srebrnih in bronastih odličij. Častno odličje društva gojiteljev Maribor je prejel Oton Praprotnik iz Homca pri Kamniku za vseče nageljne.

Petdeset let Slovenske gimnazije v Kočevju. Ta jubilej so praznovali 7. in 8. junija z uprizoritvijo drame Pugeta „Srečni dnevi“ in z slavnostno akademijo. Kočevska gimnazija je bila ustanovljena leta 1872 z namenom, da služi krepitvi nemškega življa v narodnostno mešanem kočevskem ozemlju. To vlogo je tudi opravljal, dokler ni bila v šolskem letu 1918-19 višja gimnazija z nemškim učnim jezikom ukinjena, nižji klasični razredi so se nato postopoma ukinjali. S šolskim letom 1919-20 pa je bila ustanovljena državna realna gimnazija s slovenskim učnim jezikom. Prva slovenska matura je bila leta 1927, vseh maturantov do leta 1968 pa je bilo 870.

Slovensko geološko društvo v Ljubljani je v dnevi od 23. in 25. maja organiziralo Mednarodni kongres znanstvenikov o geologiji Karavank. Zbranih je bilo 120 geologov, od katerih je bilo približno polovica domačih, ostali so bili iz Avstrije, Madžarske, Češkoslovaške, Nemčije, Nizozemske, Švice, Italije, Francije in Maroka. Karavanke so pogorje, ki je že od nekdaj zanimalo geologe. Vendar vse problematike še niso uspeli doživeti. Geologi si niso edini v tem, kakšen je odnos Karavank do Kamniških Alp, oziroma Kamniških Alp do Julijskih Alp. Mnogo jih je, ki zagovarjajo idejo, da so Karavanke in Kamniške Alpe v geološkem smislu enotno pogorje. V Karavankah so tudi bogata rudna ležišča svinca, cinka in živega srebra.

Kjurova družina v Dutovljah na Krasu je v resnici nekaj posebnega. Sedemdesetletni oče Herman, gospodar na lepi in veliki kmetiji, še danes vodi pevce pri pogrebih. Njegov štiridesletni sin, tudi Herman je pevovodja, skladatelj in učitelj harmonike. Njegova sestra je učiteljica glasbe v Medvodah in vodja štiridesetih mladih harmonikarjev. Sestrična v Trstu profesorica klavirja, bratranec pa pevovodja v Sežani. Torej drži, da je Kjurova družina rojena pod glasbeno zvezdo.

V Mariboru so začeli rušiti nekatere starejše zgradbe v Vetrinjski ulici. Morajo se umakniti novi veleblagovnici, ki jo bo gradilo trgovsko podjetje Merkur. Z novo blagovnico se bo povečala površina v Mariboru za okrog 4.000 kv. metrov. Stala bo ob preboju Vetrinjske in Svetožarevske ulice v podaljšku Jurčičeve ulice. Dograjena naj bi bila koncem leta 1970 in bo veljala več kot 10 milijonov dinarjev.

Slovenske tovarne papirja imajo najmanj dolgov, poleg tega pa poslujejo brez izgub in edine rentabilno izvažajo.

Zdomski živčav

Je čitanka, prirejena za 3. in 4. razred slovenskih osnovnih šol. Ako hočemo uspeh v šoli, moramo dati učenec knjige, da lahko doma prebirajo in premišljajo, kar so slišali v šoli.

Učiteljski zbor slovenskih osnovnih šol v Buenos Airesu je pripravil to čitanko, kdo od učiteljev in učiteljev je dal več za to čitanko, kdo manj, ne vem. Ali vse, kar je bilo dano, je bilo dano iz ljubezni do naroda in naših najmanjših.

Ako sem želel doma (v Sloveniji) tolikokrat poudarjal, da je delo našega učitelstva premalo priznano, moram to poudariti tudi v tujini. Ko se ves svet bori za materialne dobrine (precej tudi slovenski), je še vedno med nami mnogo naših idealnih učiteljev in učiteljev, ki se žrtvujejo iz tedna v teden, da naša govorica ne bi izginila iz slovenskih domov.

Visoko priznanje čitanki je dal predsednik Narodnega odbora za Slovenijo dr. Miha Krek. Kadar taka osebnost potrdi visoko vrednost knjige, kaj naj rečem jaz. Ko berem besede velikega Slovenca, ki se v Ameriki piše Frank Lausche: „Objem ti knjigo in jo tisti na srce.“ In če pravi dušni pastir Ignacij Kunstelj, da je vsaka šolska knjiga zaklad za duhovno bogatstvo, nemoremo reči kaj več?

Vse to mi je polnilo glavo, predno sem se znašel ob tej novi čitanki.

Ker vidim, da je Kunčič napolnil mnogo strani, kaj naj rečem? Ena je lepša od druge.

Tako je prav. Malim je treba dati

papir, Tovarna v Čačku pa npr. za vsak izvožen kilogram papirja poveča izguho za 19 par. Od bančnih in ostalih kreditov, ki jih imajo papirne tovarne in zasedajo v celoti 2.67 milijarde dinarjev odpade na Slovenijo le 4.7%. Največ pa na Bosno in Hercegovino, ki je obremenjena kar z 48%.

Francoska tovarna avtomobilov Renault je pravkar podpisala z Litostrojem pogodbo o kooperacijskem sodelovanju za montažo osebnih avtomobilov. Nekaj nameščenecv Litostroja bo šlo na specializacijo v tovarne Renault, ostale pa bodo izšolali francoski instruktorji kar v Litostroju. Računajo, da bo šlo v letošnjem zadnjem tromesečju iz montažne dvorane Litostroja na trg že okrog 1.500 vozil.

Obiski izseljencev v Slovenijo so se začeli v prvih dneh junija. Po dosedanjih podatkih bo prišlo v letošnjo sezono 21 skupin iz ZDA, iz Kanade 6, iz Avstralije pa 2 skupini. V vseh navedenih skupinah bo približno 2.400 obiskovalcev. Od teh jih bo iz Avstralije 130, iz Kanade 750, ostali pa iz ZDA. Računajo pa, da bo vsaj še enkrat toliko zasebnih obiskovalcev in manjših skupin iz raznih prekomorskih držav.

Posojila ali štipendije dobiva v Sloveniji 28% študentov in dijakov. V republiškem skladu je v ta namen predvidenih za letošnje leto še enkrat več kot lani. Tako znaša letos sklad za posojila in štipendije 8.750.000. Povprečna višina pomoči na mesec je po podatkih republiškega zavoda za statistiko 243 dinarjev.

Slovenska obala bo postala dolgo mesto že čez trideset let. Slovenska jadranska obala, kjer so sedaj občine Izola, Koper in Piran, doživlja zaradi industrije in zlasti tujskega prometa izredno hiter razvoj. Že lani so te občine sklenile, da se pripravijo dolgoročen načrt razvoja slovenske obale. Po dosedanjih študijah bo čez trideset let vsa slovenska obala pozidana in eno samo dolgo mesto s približno 100.000 prebivalci. Tam bo tedaj že 50.000 delovnih mest od tega kakih 15.000 v industrijskem območju luke Koper. Koper bo tedaj že dosegel 8 milijonov ton tovarov. Turistična zmogljivost obale se bo potrojila na 50.000 ležišč v hotelih motelih in pri privatnikih.

Umrli so. V Ljubljani: Ana Pleničar r. Božič, učiteljica v p., Ernest Lj. Zvez, Amalijsa Podhoren r. Bonač, dir. Leon Klemenc, živinozdravnik, Ivanka Rogale r. Delač, Slavko Pukelj, gradbeni inž., Antonija Sever r. Lisjak, Ida Jarec r. Drobnik, Marija Hacler r. Pirjavec, Mimi Kumelj, Bučna vas pri N. mestu, Ivana Pretnar, Zirovnica, Marija Zore r. Božnar, Šmarje Sap, Vinok Frantar, Brezje, Janez Koščak, dipl. pravnik, Celje, Stanko Pust, steklar v p., Rogatec, Maks Turin, upokojenec, Maistrov borec, Maribor, Ferdinand Brglez, žel. upok., Ponikve, inž. Ivan Vrečar, montanist, Celje, Anton Uršič, st., (76 l.), Idriško pri Kobaridu, Mihael Jozelj, upokojenec, Sostro, Lojze Lape, Kamnik, Adolf Zupanek, upokojenec, Domžale.

domačo besedo, ki jo razume. In če ta besede teče tudi v svetu bajeslovja, nič ne de. Rečem, toliko je narejenega, da smo lahko ponosni.

(Kakšna razlika med tem, ko doživljamo danes in sem leta 1946, ko mi je pokojni ravnatelj Marko Bajuk poslal v oceno Učbenik za prvi razred osnovnih šol v Sloveniji. Sama strahota, sami mrtvi stroji, vse črno. Slike črne. Samo umor, nemir.)

ZDOMSKI ŽIVČAV pa je poln sonca. Čutim duh planj slovenskih, vinogradov in žitnih polj ter rek in potokov naših.

Zemljevidi se mi ne zde povsem jasni. Mi, ki smo od tam doma, jih razumemo. Zdomci mladi pa? Priznam pa, da je zemljevid na str. 136 prijetna obnova Evrope.

Naj imam prav ali ne, ali slovenska zastava na strani 137 — je kaj?

Tisk lep. Format zelo praktičen. Oprema zelo prijetna. G. Holosani je zelo lepo združil svoje notranje moči z zemljo, kjer se je rodil.

V slovenski literaturi v Argentini en dragulj več. Sestavljalci čitanke bi morali dobiti večje priznanje. Priznanje je tudi v tem, če se knjiga hitro prodaja. Ako je v naših družinah vse polno tujih revij, naj vsaj ne manjka Zdomski živčav.

Čitanko je založila Zedinjena Slovenija. Škoda, da ne v večji nakladi. Dobi se v Slovenski hiši v pisarni Zedinjene Slovenije in pri gg. učiteljih. Cena 400.— pesov.

Albin Petelin

SLOVENC I P O S V E T U

ZDA. — CLEVELAND

Spominski dan

Gospod urednik! Iz zadnji številki Svobodne Slovenije, ki jo v redu dobivam po zračni pošti, vidim, da niste dobili nobenega poročila o naši spominski proslavi, ki je bila 1. junija. Pa je bila to ena najlepših in najbolj mogočnih spominskih proslav v zadnjih letih. Zato Vam želim na kratko napisati, kako je bilo.

Slovenski spominski dan je pripravilo Društvo slovenskih protikomunističnih borcev. V Baragovem domu su primerno okrasili okno v črnem z zastavami in sliko Jožeta Intiharja, Johna Petriča in Silvestra Sekneta, ki so padli v Vietnamu. Nad slikami je bil v angleščini napis, ki se v slovenskem prevodu glasi: Umrli so za iste ideje, za katere so se borili njihovi očetje.

Ob pol enajstih je bila spominska slovesna sv. maša v Lurški kapeli na Providence Heights, kjer je s temi spominskimi sv. mašami začel pokojni veliki škof dr. Gregorij Roman in se povnavljajo vsako leto na prvo nedeljo v juniju. Sv. mašo je daroval msgr. Ignacij Kunstelj, vrhovni direktor slovenskih dušnih pastirjev. Poleg msgr. Kunstlja so bili pri sv. maši navzoči še trije duhovniki: č. gg. Jože Godina, Andrej Pogačar iz Čila in dr. Jerko Grzinič, ki je tudi spremljal petje na orglah in vodil zbor združenih pevcev.

Med sv. mašo je bila kapela nabito polna. Naj povem, da je bilo pripravljenih 300 hostij za obhajilo. Pa jih ni bilo dovolj. Po vsebini, obsegu in obisku je bila letošnja spominska svečanost ena izmed najlepših in je na vse udeležence napravila najgloblji vtis. Sv. maša se je darovala za vse Slovence, ki so padli v zadnji vojni in komunistični revoluciji, kakor tudi za Slovence, ki so kot ameriški vojaki padli v boju proti komunistom na Koreji ali v Vietnamu. V svoji pridigi je msgr. Kunstelj orisal pomen spominskega dneva tako, kot ga

more opisati samo tisti, ki je sam preživel vojsko in komunistično revolucijo. Cerkveno slovesnost je povzdignilo spremljanje na mogočnih orglah, ki jih je dal na razpologo g. Miha Vrenko, in zbor združenih pevcev, ki je v tem sestavu prvič nastopil.

Društvo SPB v Cleveland s svojim predsednikom Vinkom Rožmanom na čelu zasluži vso pohvalo za lepo pripravljen spominski dan.

J. S.

KANADA — TORONTO

Telovska procesija

V nedeljo, 8. junija, je lepo vreme privabilo k Telovski procesiji na Slovensko letovišče izredno veliko ljudi. Zdi se, da je bila letošnja udeležba največja v času, kar so se pričele telovske procesije na tem letovišču. Po sv. maši pri Marijini kapelici ob 11.30 (kjer se vrši maša vsako nedeljo ob tej uri), so se zvrstili tisoči božjega ljudstva, po pravzaro pripravljeni poti mimo štirih kapelic, pri katerih so se odpevali evangeliji. Ob vsakem evangeliju so obkrožili kapelice številni ministrantje, belo oblečene deklice, mnoge narodne noše, skavti in skavtinja, bandera in zastave društev obeh torontskih slovenskih župnij. Cerkvena zbor obeh župnij sta na zelo lepo prepevala med obhodom in pri evangelijih odpevala. Vmes je pa ves čas potrkavalo in smo poslušali glasove zvonov iz raznih stolpov Slovenije. Če se povemo, da je od začetka, ko se je začela razvijati procesija, pa do prihoda nazaj pred kapelo, kjer je bil še zadnji blagoslov, minulo dve uri, je s tem vse povedano, da nas je bilo veliko in da nas je bil vesel tudi Bog in nam dal zato zares prijetno vreme ves dan, dočim je v bližini in daljni okolici skoraj ves dan deževalo.

Spremembe v dušnem pastirstvu

Slovensko župnijo sv. Vladimirja v Montrealu je prevzel 23. junija superior g. Andrej Prebil, dosedaj večletni žup-

Vsuk teden ena

SLUTNJA

Srečko Kosovel

Polja.

Podrtija ob cesti.

Tema.

Tiščina bolesti.

V dalji

okno svetlo.

Kdo?

Senca na njem.

Nekdo gleda

za menoj,

z menoj

nepokoji

in slutnja smrti.

nik pri župniji Marije Pomagaj v Torontu. Dosedanji župnik slovenske župnije v Montrealu g. Stanko Boljka CM je zaradi rahlega zdravja prošil za premestitev. Predstojniki so prošnji ustreigli in so ga poslali v domovino, kjer bo prevzel župnijo sv. Jakoba v ob Savi pri Ljubljani. Novi župnik pri Mariji Pomagaj je postal g. Tone Zrnc, večletni kaplan v isti župniji, ravnatelj slovenske šole pri Mariji Pomagaj in zborovodja treh mladinskih pevskih zborov, ter izdajatelj šolskih knjig za nižje in višje razrede. Na njegovo mesto bo pa stopil za kaplana g. Josip Časl, prvi župnik na novo ustanovljeni župniji v Montrealu, nato župnik v Winipegu, Manitoba in zadnji čas, drugi kaplan pri Mariji Pomagaj.

Vsem tem na novih mestih želimo zdravja na duhu in telesu, da bi po zgledu svetniškega kandidata Slovska uspešno vodili in vzgajali podrejeni jim božje ljudstvo.

L. A. st.

OBVESTILA

Četrtek 10. julija

Dekliški zbor s Pristave bo pod vodstvom g. Marije Geržiničeve pel v Radio Nacional v oddaji "Cantan mustras escuelas" okrog 17. ure.

Sobota, 12. julija 1969:

V Slomškovem domu družabni večer. Igra orkester bratov Plesničar.

3. prosvetni večer Zedinjene Slovenije ob 20 s predavanjem Janka Hofnerja „Zemljani na Luni“ v mali dvorani Slov. hiše. Predavanje bodo spremljale skioptične slike.

Nedelja, 13. julija 1969:

V Slovenski hiši jubilejna proslava SDO-SFZ ob 18.

V Slomškovem domu ob 10. predavanje g. Pavla Verbica: Gibanje za samostojno in svobodno državo Slovenijo — danes.

V Ramos Mejiji sestanek odseka SFZ po maši. Govori g. Marjan Šifrer.

V San Justu sestanek staršev šole F. Balantiča po sv. maši. Predava g. dr. Jože Krivec.

Naraščajnice iz Morona imajo svoj redni sestanek na Pristavi.

Četrtek, 17. julija 1969:

V San Martinu v domu sestank Lige Zena-Mati ob 18.30 s predavanjem dr. Ivana Kačarja: „O psihičnih pojavih in problemih“.

Sobota, 19. julija 1969:

5. kulturni večer SKA točno ob 8 v Slovenski hiši. V okviru filozofskega odseka bo predaval g. prof. dr. Vinko Brumen o temi vzgoja politika in morala; po predavanju bo razgovor.

Nedelja, 20. julija 1969:

Sestanek zaupnikov SKD (SLS) bo po maši ob pol 11. v mali dvorani Slov. hiše. Vabila so razposlana. Kdor vabila slučajno ne bi dobil, ga nadomešča to obvestilo.

V Slomškovem domu ob 17 nastop Cankarjevega okteta.

V Slovenski vasi ima otroški zbor koncert ob 16.

V San Martinu po slovenski maši, ki se daruje za pokoj svetnika K. Škulja, molitve na njegovem grobu na sanmartinskem pokopališču.

V San Martinu v domu družinski popoldan s kolinami.

Sobota, 26. julija 1969:

V Slov. hiši sestanek SKAD-a. Tema: Razgovor o Tretjem svetovnem kongresu krščansko dem. mladine.

Nedelja 27. julija 1969:

V Slomškovem domu družinska nedelja s predavanjem dr. Vinka Brumna: Spoštuj sina in hčer, da bosta prav in srečno živela na zemlji!

Četrtek, 31. julija 1969:

V Slovenski hiši predavanje g. Sebastijana Kocmurja: Osnove slovenske vzgojne politike v Argentini ob 16 na sestanku Zveze slovenskih žena in mater

Nedelja, 3. avgusta 1969:

Šola F. Balantiča v San Justu bo imela popoldansko prireditev za starše in prijatelje mladine.

Koline v Carapachayu.

Nedelja, 10. avgusta 1969:

Mladinski dan v Carapachayu.

SLOVENC I V A R G E N T I N I

BUENOS AIRES

Osebnosti

Poroka. V farni cerkvi v San Andresu sta se 5. julija poročila g. Marjan Jesenovec in gđ. Janika Potočnik. Za priči sta bila ženina mati ga. Ana Jesenovec in nevestin oče g. Gabriel Potočnik. Poročne obrede je izvršil in poročno mašo daroval nevestin stric g. župnik Janez Langus. Med mašo so peli sanmartinski pevci pod vodstvom g. Vinka Klemenčiča v hvaležno priznanje novoporočencema, ki sta večletna člana zbora. Iskreno čestitamo!

Popravki

V osmrtnici za pokojnega Franca Košnika v št. 27. Svobodne Slovenije, se je vrnila napaka in je izpadlo ime sina Joška ter je treba namesto Pavle brati Pavla. Prav tako beri med Osebnimi novicami Pavla Černigoj in ne Černi, kakor je bilo natisnjeno.

Zveza Slovenskih mater in žena

Dne 26. junija je Zveza slovenskih mater in žena povabila članice in prijateljice na sestanek, za katerega je gospa Franciška Reja pripravila lepo predavanje z naslovom „...dokler vaju smrt ne loči“.

Janko Hafner

Pred prihodom zemljanov na Luno

To se je zgodilo pač vsakomur. Ko sem pred dobrimi petdeset leti sedel v gimnazijski klopi, nas je profesor zemljepisja napital s podatki o Luni. Vseh dolgih 50 let pa mi je ostalo v spominu njegovo vprašanje: „Zakaj so stari Rimljani pravili Luni — Luna mendax (lažniva Luna)?“ Vsi poznamo na večerjem nebu prvi lunin krajec — rastoči kraec. Vsako naslednjo noč nekoliko večji krajec kasneje vziide in v štirinajstih dnevih se prelevi v polno Luno. Rastočemu kraicu so Rimljani pravili „crescens“ — rastoči. Pojemajočemu kraicu pa so rekli „decrecens“ — majoč. Na žalost pa je bila oblika kraja na nebu vprav narobe. Ko je krajec pojmal, je imel obliko črke C.

ko je rasel, pa je imel okrogolino tako, kot jo ima črka D. Lunin krajec je svojo obliko lagal glede na začetni črki obeh latinskih oznak rastočega in pojemajočega kraja. In zato so zmerjali Rimljani Luno z Lažnivko.

Kako je pa v slovenščini? Za Slovence Luna ni lažnivka: kadar ima obliko črke D, se v resnici debeli, kadar ima pa obliko črke C, pa v resnici „crka“.

Tako je seveda na severni polobli. Za nas, živčce na južni polobli, ko stojimo — v primeri z našimi v stari domovini — na glavi, pa se je Luna tudi postavila na glavo. Na južni polobli po latinski govorici ni več lažnivka, pač pa je postala lažnivka po slovenski oznaki. Ko bomo gledali 20. julija na

lunin rastoči krajec, bo za nas imel obliko črke C, za rojake v Sloveniji pa obliko črke D.

*

Verjetno dnevno časopisje zaradi velikih in malih senzacij, zaradi resničnih, pa tudi samo napihnjenih dogodivščin ob poletu na Luno ne bo prinašalo takih pregledov za razumevanje poleta, kot je naš. Priporočamo bralcem, da večkrat preberejo objavljena nadaljevanja, saj se jim bo to lepo obrestovalo, ko bodo v televiziji zasledovali pristanek prvega človeka na Luni.

20. julij 1969

Če bo šlo vse po sreči, bo prvi človek stopil na drugo nebesno telo 20. ali 21. julija 1969. Bo to prvi korak v novo dobo človeštva. Zemljanov prihod na Luno bo ostal zapisan kot največji dogodek v vsej zgodovini človeške znanosti in tehnike in bo imel posledice, o katerih se nam danes niti ne sanja. Z julijem leta 1969 bo stopilo človeštvo iz novega veka, v katerega je zajadral Kolumb, v čisto drugačen vek — v planetni vek.

Dolga je bila pot do Lune. V tisočletjih so veleumi orali ledino skozi skrivnosti naravnih zakonov, v tisočletjih si je človeštvo pridobilo spretnosti, potrebne za največji napor znanosti in tehnike. Minulo stoletje je dalo osnove tehničnega napredka, v sedemdesetih letih 20. stoletja pa je tehnika (Nadaljevanje na 4. str.)

DRUŠTVENI OGLASNIK

Kot že večkrat v prejšnjih poslovnih dobah, je odbor Zedinjene Slovenije spet naslovil vlogo na Tajništvo za socialno varstvo v zadevi pokojninskega sistema. Po novem pokojninskem zakonu, ki velja od 1. januarja t. l., je sicer možno, da zaprosijo za pokojnino tudi vsi tisti, ki so izpolnili 65 let starosti, če imajo vsaj deset službenih let, ki se jim štejejo v Argentini. S tem je vsaj delno rešen položaj tistih priseljencev, ki zaradi višje starosti ob prihodu v Argentino ne bi mogli doseči trideset službenih let, ki so predpisana za polno pokojnino. Vendar postaja vedno bolj splošen pojav, da podjetja odpustajo zaradi upokojitve vse uslužbenke, ko dosežejo 60. leto starosti, in pri tem ne upoštevajo, če imajo tudi predpisano službeno dobo, da lahko zaprosijo za pokojnino. V naši skupnosti je dovolj takih primerov, da se 60-letnik znajde brez službe in brez pokojnine. Res takim ostaja možnost, da si poišče-

jo drugo službo in vztrajajo do 65. leta, a ta možnost je v resnici le teoretična, saj je le redko, da bi kdo zaposlil človeka s 60 leti. To težavo je odbor Zedinjene Slovenije sporočil Tajništvu za socialno varstvo in se s tem pridružil akciji tudi drugih narodnih skupnosti v Argentini. Tajništvo je vlogo sprejelo in zagotovilo, da bo poskrbelo, da se

položaj preuči in pokojninski sistem ustrezno izpopolni. Uradne u.e društvene pisarne so: ob delavnikih (razen torka) od 16. do 20., ter ob nedeljah po maši.

Razstava zbirke lutk v narodnih nošah iz vsega sveta je bila odprta pred kratkim v ul. Florida 274, „Casa de Santiago del Estero“. Razstavo organizira dobrodelna ustanova S.O.S. Znana in edinstvena zbirka lutk iz vsega sveta obsega dar lutke sv. očeta, dar lutke angleške kraljice in ostalih evropskih držav, med katerimi je zastopana tudi slovenska narodna noša. Prva razstava te zbirke se je vršila v Kanadi v Montrealu, kjer je vzbudila veliko pozornost. V Buenos Airesu bo razstava odprta 2 meseca in to do 3. avgusta.

SLOMSKOV DOM,

sobota, 12. julija 1969 ob 20

DRUŽABNI VEČER

Igra orkester „THE GOLDENTONES“
bratje Plesničar

3. PROSVETNI VEČER ZEDINJENE SLOVENIJE

ZEMLJANI NA LUNI

s skioptičnimi slikami
Predava g. Janko Hafner

V soboto, 12. julija ob 8 zvečer — Mala dvorana Slovenske hiše

ZDRAVNIK

Dr. LOJZE BERCE
se je preselil

in ordinira v ulici YERBAL 2052

Nova ordinacija je v isti „manzani“ t. j. v istem bloku hiš, kot je bila dosedanja na Granaderos 61. Od tu je le pol kvadre po Granaderos v smeri proti železnici do ulice Yerbal, nato pa pol kvadre na desno po ulici Yerbal.

Ulica Yerbal je prva vzporednica Rivadavie proti železnici Sarmiento. Telefonska številka je nespremenjena: 63.4781

SLOVENSKA HRANILNICA z. z o. z.

C. C. SLOGA Ltda.

Bartolomé Mitre 97

T. E. 658-6574

Ramos Mejía

IZPLAČILO DIVIDEND

Občni zbor dne 29. marca 1969 je za poslovno leto 1968 odobril od odbora predlagane dividende na vpisane delnice, ki so izplačljive v gotovini ali z vpisom novih delnic.

Istočasno vabimo člane, da podpišejo prijavnice na posmrtninsko zavarovanje, ki stopi v veljavo 1. julija 1969.

Uradne ure so v torek, četrtek in soboto od 16 do 20

Pravna posvetovalnica, ki jo vodi dr. Vital Ašič, posluje vsako prvo in tretjo soboto v mesecu od 17 do 19.

S PRESERNOVO BESEDO
MLADINA V NOVE ČASE GRE

Nedelja 13 julija 1969, ob šestih - Slovenska hiša

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare

Redactor: José Kroselj

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual No. 996.221

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1969:
za Argentino \$ 2.700.—. Pri pošiljanju po pošti \$ 2.800.—; ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 15 USA dolarjev za pošiljanje z avionske pošte. — Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol.
Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7212

PORAVNAJTE NAROČNINO!

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

špecialist za ortopedijo in
travmatologijo

ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

C. José E. Uriburu 235, Cap. Fed.
Zahtevajte določitev ure na telefonu 49-5855

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK

Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271

Uradne ure od 17—20
Na telefonu tudi dopoldne (10—12)

Luján, Alte. Brown 100
T. E. 105 ali 516

V petek in soboto od 9—13

Dne 23. junija je pri fari na Blokah v Gospodu za vedno zaspala v 74. letu starosti naša dobra mama, stara mama in tašča, vdova, gospa

Ivana Baraga roj. Strle

Za njo žalujejo:

v Argentini: hči Marija por. Marinček, sinova France in Aleksander z družino.

v domovini: Ivana por. Kozole, Slavka in sin Anton ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Bloke, Ljubljana

Sporočam, da je v domovini na Strmecu pri Veliki Nedelji v 83. letu umrla moja dobra mama, gospa

Sovič Marija roj. Meško

Na njenem domu je opravil molitve za pokoj njene duše č. g. Janko Mernik iz Sar. Justa. Za njegovo dušnopastirsko delo kjer koli se nahaja, najlepša hvala.

V Argentini žaluje sin Stanko Sovič z družino, v domovini trije sinovi in štiri hčere z družinami.

SDO - SFZ
20 - letnica

PRED PRIHODOM NA LUNO

(S 3. strani)

takorekoč zdijvala. Naglica zadnjih desetletij more ostati povprečnemu zemljani sploh nedoumljiva.

Poglejmo, kako se je iz previdnih tipanj razvil plaz, ki bo omogočil človeštvu največji podvig. Naj le nekaj obletnic najbolj značilnih odkritij, izumov ter podvigov prikaže lestev, ki jo je človek prislomil do Lune. (Ves razvoj kemije je izpuščen.)

Pred 2089 leti (okrog 120 pred Kr. r.) je grški modrec Hiparh izračunal razdaljo Lune od Zemlje. Izmeril jo je na 59 zemeljskih polmerov ali na 29 in pol premerov. Pri sredstvih, ki jih je imel tedaj na razpolago, je dosegel izredno dober približek, saj se je zmotil za manj kot 2%.

Pred 1819 leti (l. 150 po Kr. r.) je eden največjih umov starega veka — Ptolomej, uveljavil svoj sistem, da je Zemlja središče vsega vesolja in da se vse suče okrog nje. Tedaj je stara astronomija dosegla svoj višek, a vendar so bili Ptolomejevi zaključki napačni. Na žalost so kot nekaj neizpodbitnega veljali polnih 1400 let.

Pred 542 leti (1445 po Kr.) je Gutenberg natisnil prvo knjigo s premakljivimi tiskarskimi črkami. Rodila se je razmnožena knjiga.

Pred 477 leti (l. 1492) odkrije Kolumb Ameriko.

Pred 426 leti (l. 1543) je izšla Kopernikova knjiga „De revolutionibus orbium coelestium“, kjer je pisec dokazal, da ni Zemlja središče, okrog katerega se vse suče, ampak da vsi planeti z Zemljo vred potujejo okrog Son-

ca. Vsaj v najbolj brihtnih glavah se je začel podirati Ptolomejev sistem.

Pred 360 leti (l. 1609) je J. Kepler izdal knjigo: „Astronomia nova“, kjer je objavil 1. in 2. zakon o gibanju planetov okrog Sonca. Da ne potujejo okrog njega v krogih, ampak v elipsah.

Pred 292 leti (l. 1676) je Olaf Römer izračunal svetlobno hitrost na okrog 300.000 km na sekundo. Tedanji znanstveniki mu niso verjeli in so se mu smejali, a je imel prav.

Pred 282 leti (l. 1687) je objavil Izak Newton svoje raziskave o težnosti in reakciji. Po njegovem težnostnem zakonu se da razložiti gibanje Lune in planetov. Veljaven je za vse vesoljstvo.

Pred 279 leti (l. 1690) je izumil Denis Papin parni stroj, ki ga malo kasneje Thomas Newcomen zgradil in preizkusil.

Leta 1755 objavi Kant svojo podmeno, da je nastal sončni sistem iz ogromnega oblaka prahu, kar danes še najbolj odgovarja dognanim dejstvom.

Leta 1775 ustanovi Watt prvo tovarno parnih strojev.

Leta 1781 odkrije Herschel sedmi planet Uran.

Leta 1782 se dvigneta Jaques in Joseph Montgolfier kot prva človeka v balonu z vročim zrakom višino.

Leta 1801 odkrije Piazzi prvi planetoid Ceres.

L. 1801 zgradi Richard Trevithicks prvi voz na parni pogon.

Leta 1807 je v Ameriki na reki Hudson že v prometu prva ladja na parni pogon. Ima 20 konjskih sil.

Leta 1813 zgradi Karl von Drais bicikel, predhodnika naših koles.

Leta 1825 steče v Sev. Angliji prva

železnica na svetu med mestoma Stockton in Darlington.

Leta 1837 izumi Samuel Morse telegrafski aparat.

Leta 1839 izumi Louis Daguerre fotografski postopek.

Leta 1846 okrije po Leverrierjevemu računu Galle osmi planet Neptun.

Leta 1876 zgradi Graham Bell praktično uporaben telefon.

Leta 1877 izumi Edison fonograf, predhodnika gramofonov. Dve leti kasneje izdela prvo uporabno električno žarnico.

Leta 1878 začne delovati v New Havenu v USA prva telefonska centrala z 21 naročniki.

Leta 1879 zgradi Carl Benz prvi bencinski motor.

Leta 1879 zgradi Werner von Siemens prvo električno lokomotivo.

Leta 1881 steče v Berlinu prvi električni tramvaj na svetu.

Leta 1885 zgradi Daimler in Benz prvo vozilo z bencinskim motorjem. Rojstvo avtomobila.

Leta 1887 je izdelana prva gramofonska plošča.

Leta 1894 je že prva tekma avtomobilov v Franciji med Parizom in mestom Rouen.

Leta 1897 prvič Marconi brezžično telegrafira na razdaljo 15 kilometrov.

Leta 1898 je bila zgrajena prva uporabna podmornica

Leta 1900 prvi Zeppelin.

Leta 1902 je šel prvi brezžični telegram iz Evrope v Ameriko.

Leta 1903 brata Wright zgradita prvo letalo z motornim pogonom in uspeša.

Leta 1905 objavi Einstein svojo splošno relativitetno teorijo.

Leta 1920 se začnejo v USA in Evropi prve radijske oddaje.

Leta 1927 preleti Lindbergh z letalom iz New Yorka v Pariz.

Leta 1928 zadoni v radioprejemnikih ljubljanska kukavica, znak ob desetletnici osvoboditve otvorene ljubljanske radio postaje. Doslej so vse radijske postaje imele svoj znak na plošči. Radio strokovnjak in ravnatelj radiopostaje inž. Osana je izumil elektronsko napravo, ki je kukala. Bila je predhodnica vseh elektronskih glasbenih instrumentov.

Leta 1928 se začne brezžična telefonija čez Atlantik.

Leta 1930 odkrijejo v USA deveti planet Pluton.

Leta 1932 začetek prvih televizijskih oddaj v Angliji.

Leta 1935 je izdelan prvi priračen magnetofon.

Leta 1939 se začne redna letalska zveza med New Yorkom in Southamptonom v Angliji.

Leta 1942 preleti prvič nemška vojna raketa V-2 razdaljo 300 km in doseže višino 90 km.

Leta 1944 zgradi v USA H. Aiken prvi elektronski računski stroj iz elektronov.

Leta 1945 atomska bomba.

Leta 1957 začivka prvi umetni satelit Sputnik, obkrožujoč Zemljo.

Leta 1959 zadenejo Rusi z Lunikom 2 Luno.

Leta 1961 se Gagarin kot prvi človek prepelje v poldrugi uri okrog Zemlje.

Leta 1969 prvi človek na Luni.

Prvič v zgodovini belokozec ne bo prišel z ognjem in mečem v nov svet. Američana Armstrong in Aldrin bosta po prihodu na Luno položila poleg ameriške zastave tudi spominski ploščo; na tej plaketi je zgoraj relief zemeljske oble z obema Amerikama. Rtič Kennedy pa je zaznamovan s piko. Nato sledi napis:

Tu so prvič stopili ljudje s planeta Zemlja na Luno. Julij 1969. Prišli smo v miru in v imenu vsega človeštva.

Armstrong — Aldrin — Collins
Richard Nixon — predsednik USA

V imenu vsega človeštva bo napravljen prvi korak po Luni. Odjeknil bo po vsej zemeljski obli bolj, kot kdo misli. Bo to največja gledališka predstava sploh. Vsaj milijarda oči bo v televizorjih z zamudo poldruga sekunde gledala, kaj se dogaja na Luni. Ker je pred tedni odpovedal zvezni satelit, ki naj bi omogočal TV prenos za Južno Ameriko, je vprašanje, če bomo v Argentini mogli zasledovati ta živi TV prenos. Za obe Ameriki bo potekal v zgodnjih jutranjih urah ponedeljka, 21. julija.

Vsem družinam priporočam, da kupujejo od 13. do 27. julija po en tukanjšnji dnevnik. Tudi če starši ne bodo imeli časa, da bi prebrali vso ogromno količino poročil in časnikarske navlake ob poletu na Luno, se splača spraviti vse te dnevnike in jih hraniti. Če pet ali deset let bo oče svojemu sinu, ko se bo vpisoval na univerzo, napravil z njimi najlepše darilo. Da mu bo zanimivo ilustracijo, kako je ves svet zasledoval prihod zemljanov na Luno — kar bo tedaj že zgodovinski dogodek.

Bo še.